

Aan Minister van Defensie
(zonder slides)
Staatssecretaris (zonder slides)
d.f.v. SG (zonder slides)

Afschrift aan Chef Defensiestaf
DAB
Min. Alg. Zaken

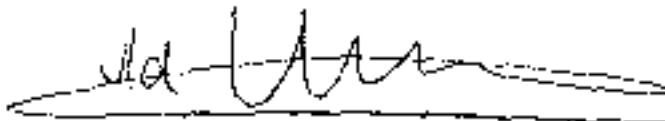
Bezoekadres:
Frederik-kazerne, Gebou
van der Burchman 31
Postadres:
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Steller
Mtw. Current Intelligence
Telefoon
Fax

Datum 12 september 2002
Oms.kennmerk DIS2002016133
Onderwerp Dagelijkse Briefing MIVD

1. Hierbij doe ik u toekomen de dagelijkse briefing van de MIVD, waarin wordt ingegaan op de opstelling van de landen in het Midden-Oosten tegenover een mogelijke (Amerikaanse) interventie in Irak en daarbij van belang zijnde factoren van invloed.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Plv. Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

F.H. Maulman
Commandeur

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst
Current Intelligence Unit

Telefoon:
Telefax:
PNVX: r
Spender:

DCBC briefing donderdag 12 september 2002

Afgesloten op: 12.0600Z MND 02

Midden-Oosten: houding tegenover interventie in Irak

Algemene aspecten

Voor veel landen in de regio lijkt de door de VS geleide 'strijd tegen het internationale terrorisme' een in hun ogen ongewenste wending te krijgen. Zoals leiders in het Midden-Oosten al vreesden, dreigen zij te worden meegezogen in de ontwikkeling van een aanvankelijk beperkt conflict (Afghanistan / Usama bin Laden) naar een confrontatie waarvan zij het einde niet kunnen inschatten en die hun eigen machtspositie op termijn mogelijk ondermijnt. Naast specifieke voor individuele landen geldende factoren, is er een aantal generieke omstandigheden dat van invloed is op de regionale houding ten aanzien van een militair ingrijpen in Irak.

In de eerste plaats zijn er enkele korte termijn overwegingen:

- Het conflict tussen Israël en de Palestijnse Autoriteit (PA). Het aanhoudende geweld draagt sterk bij aan de onrust in de latent instabiele regio. De toch al koela betrekkingen van Israël met Egypte en Jordanië (de twee Arabische landen waarmee Israël een vredesverdrag heeft) zijn allengs nog meer onder druk komen te staan. De in Arabische ogen kritiekloze houding van de VS tegenover het beleid van premier Sharon heeft anti-Amerikaanse sentimenten onder de bevolkingen aangewakkerd, hetgeen de Arabische leiders noopt tot het bewaren van afstand tegenover Washington. Een door de VS geëntameerde militaire actie tegen Irak zal deze ontwikkeling versterken. De Arabische leiders zijn teleurgesteld over het uitblijven van de implementatie van het Amerikaanse vredesplan, zoals dat door president Bush in juni werd gepresenteerd, dat een einde zou moeten maken aan het conflict tussen Israël en de Palestijnen. Het feit dat het vredesinitiatief van de Saudische kroonprins Abdullah niet één keer werd gememoreerd, was een ontgoocheling. Dat initiatief behelst een (officiële) vredesregeling tussen Israël en de Arabische landen in ruil voor een Israëlische terugtrekking uit alle in 1967 veroverde gebieden. Niettemin werd in de meeste officiële Arabische reacties vooral de nadruk gelegd op de voortgaande Amerikaanse bemoeienis met het conflict, hetgeen als een positieve factor wordt beschouwd.
- Een militaire confrontatie met Irak zal negatieve repercussies hebben voor de toch al fragiele economie van veel landen. Men heeft dringend behoefte aan rust en stabiliteit om noodzakelijke economische plannen en hervormingen te realiseren. Juist nu verdienen vooral de directe buurlanden veel geld aan de bloeiende handelsbetrekkingen (o.a. op basis van vrijhandelsakkoorden) met Irak, waarin de illegale handel in Iraakse olie een wezenlijke rol speelt.
- De buurlanden van Irak zijn beducht voor vluchtelingenstromen als gevolg van de vijandelijkheden. De chaotische taferelen van 1991 staan in het bijzonder Turkije en Iran nog helder voor de geest. De Iraanse minister van binnenlandse zaken heeft al verklaard dat zijn land – gelet op de ervaringen met Afghaanse vluchtelingen – Iraakse vluchtelingen slechts in het uiterste geval wil opvangen in het grensgebied maar niet in het binnenland.
- Aspecten op de langere termijn: de regio verkeert in onzekerheid over de toekomst van Irak ná het eventueel verdwijnen van Saddam Hoessein. Tot dusver zijn de VS er kennelijk niet in geslaagd terzake een eenduidig beeld te schetsen ten behoeve van hun regionale bondge-

BEOORDELING

Met uitzondering van de Israëlische regering stellen alle machthebbers in het Midden-Oosten zich terughoudend op tegenover een militaire interventie in Irak. In tegenstelling tot de Golfoorlog in 1990-1991 zijn zij van mening dat momenteel geen directe dreiging uitgaat van het Iraakse regime. Destijds ging het om de bevrijding van Koeweit als Arabisch land dat bezet was door de Iraakse dictator die wellicht nog meer agressie in de zin had.

In de ogen van veel Arabische landen – inclusief bondgenoten van de VS – dreigt de 'strijd tegen het internationale terrorisme' verward te raken met een politiek-militaire afrekening met organisaties en landen die niet instemmen met de Amerikaanse visie op het Midden-Oosten. De nieuwe Amerikaanse veiligheidspolitieke relatie met Israël – staande het huidige conflict in dat land – draagt sterk bij aan het wantrouwen in de regio.

Met het oog op een eventuele militaire interventie in Irak staan twee belangrijke vragen open: in hoeverre zullen landen in de regio hieraan meewerken en wat zouden de gevolgen zijn voor de Arabische landen?

Praktisch alle landen koesteren de hoop dat met het voortschrijden van de tijd een diplomatieke regeling getroffen wordt. Zeker de Arabische landen hechten veel waarde aan de VN. Indien de VS daadwerkelijk gaan aansturen op militaire interventie, zou een relevante, nieuwe VN-resolutie wezenlijk bijdragen aan een positievere houding tegenover een dergelijke operatie. Zonder deze politieke rugdekking voelen veel landen zich gevangen tussen de hamer van volkswoede in de straat en het aambaeld van het wegvallen van Amerikaanse financiële en militair-politieke steun. In tegenstelling tot de Golfoorlog in 1990-91 is een actieve bijdrage van een Arabisch land aan een interventie niet waarschijnlijk. Veeleer zal er op passieve wijze steun worden verleend aan eventuele militaire operaties. Enkele Golfstaten zoals Koeweit en Qatar kunnen hierin het verst gaan door weinig restricties op te leggen aan het Amerikaanse optreden vanaf hun grondgebied. Andere landen zullen grootschalige bombardementsvluchten verbieden, maar mogelijk op discrete wijze hun grondgebied openstellen voor 'ondersteunende' activiteiten. Hierbij valt te denken aan coördinatie (Saudi-Arabië), *special operations* (Oman), of reddingsoperaties (Jordanië). Voorts is het niet denkbeeldig dat Turkije – naast het toestaan van Amerikaanse aanvalsvluchten vanaf de basis Incirlik – zijn militaire presentie in Noord-Irak zowel in omvang als geografisch zal uitbreiden om Koerdische aspiraties te verijdelen. Syrië en Iran zullen geen faciliteiten verstrekken voor militaire operaties tegen Irak. In wezen wijkt de opstelling van Iran niet veel af van die tijdens de Golfoorlog. Ook toen sloot Iran de grenzen en zijn luchtruim en hield zich afzijdig van de geallieerde, militaire operaties. Een actieve Israëlische deelname aan de strijd tegen Irak zal voor Washington om politieke redenen ongewenst zijn. Evenals dit voor aanvang van de Golfoorlog het geval was, zullen de betrokken Arabische landen weigeren met Israël (op enigerlei wijze) een militaire coalitie te vormen. Dit heeft alles te maken met de Israëlische bezettingspolitiek van Palestijns grondgebied, die voor de Arabische landen onacceptabel is.

Ten aanzien van de eventuele gevolgen voor de Arabische landen geldt dat verwacht mag worden dat hun veiligheidsapparaten voldoende capabel zijn om regime bedreigende ontwikkelingen te beteugelen. De regeringsleiders zullen een zorgvuldige afweging maken van de mate van (stilzwijgende) steun die zij aan de VS kunnen verlenen zonder hun bewind te destabiliseren. Men zal trachten de volkswoede te kanaliseren via gecontroleerde demonstraties en symbolische acties zoals een boycot van Amerikaanse producten. Van een structurele olieboycot jegens de VS is geen sprake. Op de langere termijn echter is het niet uit te sluiten dat de opstelling in het Midden-Oosten tegenover de 'strijd tegen het internationale terrorisme' zou kunnen wijzigen. Immers, de Arabische landen maken onderscheid tussen de strijd tegen het internationale terrorisme en de situatie rond Irak. Een militaire interventie in Irak zal het wantrouwen tegen de precieze Amerikaanse bedoelingen versterken. Zoals gezegd, in dat geval rijst de vrees bij de machthebbers dat het Amerikaanse credo van *regime change* zich niet zal beperken tot Irak.

In dit licht bezien kan een Amerikaanse interventie in Irak uitmenden in afnemende bereidheid te assisteren bij operatie *Enduring Freedom*. Dit kan tot uitdrukking komen in het bevestigen van langlopende faciliteiten voor Amerikaanse/westerse militaire eenheden alsmede het reduceren van de coöperatie met westerse veiligheidsinstanties bij het ontmantelen van terroristische netwerken. Hetgeen overigens niet betekent dat het eigen optreden tegen vermeende terroristische

structuren zal afnemen, omdat radicaal-islamitische groeperingen primair een dreiging vormen voor de machthebbers in de regio

Rubricering	Voormingsaanzuiding	Datum 12-09-2002	Correspondentienummer DIS/2002016133										
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst Bezoekadres v.d. Burchlaan 31 Frederik kazerne, gebouw 32, kamer 5.13		☐ Blauwe brief ☐ Telegram ☐	☐ Brief ☐ Telek. ☐ Nota ☐ Kad + net 12-09-02										
Doorklasnummer		Aan Minister van Defensie (zonder slides) Staatssecretaris (zonder slides) d.t.v. SG (zonder slides) i.a.a. Chef Defensiestaf DAB											
Onderwerp: Dagelijkse briefing MID d.d 12-09-2002		Ministerie van Algemene Zaken											
Mada te zenden bijlagen	Aantal 1	Ministerie van Algemene Zaken											
Aanwijzingen voor het BDI o.p. de secretaris													
		Steler Medewerker CIU											
Te zenden alschriften 1 ex. Voor 		Toesnel	Datum 12-09-2002										
Afgedane exhibit		Verrijg- en medeparefen vooraf <table border="0"> <tr> <td>Dienstonderdeel</td> <td rowspan="3">}</td> <td>Ontv.</td> <td>Verz.</td> </tr> <tr> <td>H/AAR</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>P</td> <td>...lt.....</td> <td>.....</td> </tr> </table> BDI tvz Archief Eindparaaf 13/9		Dienstonderdeel	}	Ontv.	Verz.	H/AAR	P	...lt.....
Dienstonderdeel	}	Ontv.	Verz.										
H/AAR											
P		...lt.....										
Overlapde retro-acta		Arrestatieparaaf											
ARCHIEF 17 SEP 2002		Ter kennisneming achteraf											